

IOAN MANCAȘ ȘI VOCAȚIA SA CULTURALĂ

dr. Laurențiu CHIRIAC

A. IOAN MANCAȘ – PROFESORUL DE ISTORIE

Născut la 20 iulie 1951, în cetatea Bârladului, IOAN MANCAȘ este fiul lui GHEORGHE și al LILICĂI. A început din 1958 studiile primare și gimnaziale la actuala Școală cu cls. I-VIII nr. 4 „Tudor Pamfile” din Bârlad, după care a urmat cursurile liceale la Complexul Școlar „Gh. Gheorghiu-Dej” (actualul Liceu Teoretic „M. Eminescu”) din orașul natal, pe care le-a absolvit în 1970.

Între 1970-1974, IOAN MANCAȘ a urmat și a finalizat cursurile Facultății de Istorie-Filosofie din cadrul Universității „Al. I. Cuza” din Iași, reușind să se specializeze ca profesor de istorie. În facultate a cunoscut profesori de renume din domeniul istoriei, dar și al filosofiei ieșene, dintre care amintim pe academicianul Gheorghe Platon, prof. univ. dr. Nicolae Grămadă, prof. univ. dr. Emilian Bold, prof. univ. dr. Ioan Agrigoroaiei, prof. univ. dr. Ioan Toderașcu și alții.

După finalizarea licenței în iunie 1974, cu titlul *Cultura românească interbelică* și luarea cu brio a examenului de absolvire, tânărul IOAN MANCAȘ a fost repartizat în toamna aceluiași an la Școala generală de la Sălceni (comuna Tutova, județul Vaslui), ca profesor titular.

B. IOAN MANCAȘ – OMUL DE MUZEU ȘI CERCETĂTORUL ȘTIINȚIFIC

De la 1 ianuarie 1975 a fost transferat ca muzeograf la nou înființatul Muzeul Județean „Ștefan cel Mare” Vaslui (proaspăt înființat, prin dispoziția Consiliului Popular al Județului Vaslui din 18 octombrie 1974). Noul muzeu vasluian avea inițial un profil mixt (istorie și etnografie), fiind condus de prof. Constantin Popescu, director și muzeograf cu experiență, cu importante contribuții în formarea altor instituții muzeale la Bran, Făgăraș și Râșnov. Cu sprijinul Consiliului Culturii și al Educației Socialiste, au fost încadrați ca muzeografi la această instituție muzeală Rica Popescu, Ionel Bauman și IOAN MANCAȘ, specialiști care - sub îndrumarea și supravegherea directorului general al muzeelor din România, Iulian Antonescu - au realizat tematica pentru Expoziția de bază a instituției. Muzeul Județean Vaslui s-a deschis în ziua de 26 septembrie 1975, în prezența specialiștilor din centrele universitare de la Iași și București, a directorilor muzeelor din Moldova și a autorităților locale și județene, fiind apreciat atunci ca cel mai tânăr muzeu din țară.

IOAN MANCAȘ a răspuns de Secția de Istorie Modernă și Contemporană și a fost cel care din 1976 a organizat cu regularitate Sesiunea Națională de Comunicări Științifice „Acta Moldaviae Meridionalis”, iar din 1979 a inaugurat **Anuarul muzeului** - cu același nume. Tot lui i se datorează, în această perioadă, și etalarea în cadrul Expoziției de bază a unor obiecte personale ale unor personalități ale județului Vaslui - Elena Cuza, Peneș Curcanul, Emil Racoviță, Constantin Prezan, Constantin Tănase, Nicolae Bagdasar etc. În același timp, el a contribuit la amenajarea unor case memoriale și a unor muzee sătești din județul Vaslui, precum și la amenajarea

Muzeului Municipal din Huși. A realizat sute de expoziții tematice și, ca cercetător, a participat la foarte multe colocvii, simpozioane și sesiuni științifice pe teme istorice, muzeografice și de patrimoniu cultural, studiile și comunicările sale fiind publicate în revistele de specialitate ale muzeelor din Vaslui, Bârlad, Huși, Bacău, Suceava, Iași și în „Revista muzeelor”. La acestea putem adăuga mai multe articole apărute în presa locală și centrală, cuprinzând în marea lor majoritate profile ale unor personalități din județul Vaslui, evocarea unor momente importante din istoria națională, dezbaterăa unor problematici cultural-istorice, în special legate de muzeologie etc.

C. IOAN MANCAȘ – OMUL DE CULTURĂ

Datorită rodniciei sale activității în domeniul culturii, de la 1 septembrie 1980, distinsul profesor și muzeograf IOAN MANCAȘ a fost transferat la Comitetul pentru Cultură și Educație Socialistă al județului Vaslui, în funcția de inspector principal pentru muzee, artă și biblioteci. Cu ajutorul directorului acestei instituții - prof. Dumitru Bran, tânărul IOAN MANCAȘ și-a început o nouă activitate care avea să-l definească și să-l facă remarcat: aceea de om de cultură.

Dintre realizările sale speciale cunoscute în județul Vaslui și în țară, putem menționa Festivalul Umorului „Constantin Tănase”, unde a fost organizator principal la peste 12 ediții și căruia i-a dat un caracter internațional, Colocviul Regizorilor din Teatrele Dramatice (organizat la Bârlad și la Vaslui), Manifestarea cultural-artistică „Fii ai acestor meleaguri” (literatură și artă), „Săptămâna artelor” - organizată trimestrial, timp de un deceniu, în municipiul Vaslui, Festivalul de Folclor „Hora din străbuni” - cu participare importantă internațională la două ediții, precum și Festivalul Obiceiurilor de iarnă.

La acestea, se adaugă acțiunile sale legate de sprijinirea și coordonarea activităților de la muzeele și bibliotecile din Bârlad, Vaslui și Huși, dar și organizarea unor manifestări artistice în județul Vaslui și nu numai, prin promovarea în țară a unor artiști talentați de pe meleagurile noastre. A contribuit la donarea și aducerea în muzeul bârlădean a unor colecții importante, cum ar fi: Colecția de artă comparată și decorativă a dr. Ion Chiricuță, Colecția personală a scriitorului George Ivașcu și Colecția de artă a dr. Constantin Teodorescu, iar pentru muzeul vasluian a ajutat la aducerea și donarea Colecției de artă a dr. Constantin Teodorescu. A militat pentru organizarea tradiționalei manifestări cultural-artistice „Zilele toamnei hușene”. Totodată, a sprijinit și a coordonat activitatea de îmbogățire a fondului de carte pentru bibliotecile comunale, dar și pe aceea de creare a unor cămine culturale în județul Vaslui.

D. IOAN MANCAȘ – DIRECTORUL DE CINEMATOGRAFIE

Întrucât era extrem de activ și un bun organizator de evenimente culturale, la 1 noiembrie 1989, IOAN MANCAȘ a fost numit director al Întreprinderii Cinematografice a județului Vaslui (devenită din anul 1990 Regia Autonomă a Distribuției și Exploatării Filmelor „ROMÂNIAFILM”). Activitatea sa la această instituție avea să-l facă și mai cunoscut în județ și să-i polarizeze preocupările, diversificarea acestora fiind o etapă importantă a maturizării sale profesionale.

În primul rând, a adus un suflu inovator în diversificarea activităților de difuzare și de proiecție a filmelor, achiziționând aparatură performantă în rețeaua de 35 mm. și de 16 mm., mai ales pentru difuzarea filmelor în mediul rural, dar și la cererea unor unități din mediul urban, astfel permanentizând „Caravana cinematografică”. Mai mult, în cadrul Festivalului Umorului „Constantin Tănase”, a instituit proiecția de filme tematice „Săptămâna comediei românești”.

A dotat cu aparatură de sunet și imagine performante pe sistemul de 35 mm. și a modernizat sălile de cinema de la cinematografele „Independența” și „Modern” din Vaslui, „Victoria” și „Bârladul” de la Bârlad, unele dintre aceste clădiri fiind chiar consolidate și reabilitate. A deschis noi unități cinematografice în județ: cinematograful „Casa Artelor” la Vaslui (montând în sediul Casei Armatei un aparat de film stabil pe 16 mm.), cinematograful „Dacia” la Huși (dotat cu aparatură ultramodernă și unde se difuzau simultan două filme), unitățile cinematografice din cadrul Căminelor culturale de la Berezeni și Vutcani (cu încășări destul de mari).

A introdus sistemul de vizionare a filmelor pe casete video, înlocuind vechile amplificatoare de sunet pe lămpi cu sistemele de sunet moderne tranzistorizate. Această realizare a fost menționată în mod special și în „Buletinul Cinematografic” (publicație tehnică a Întreprinderilor cinematografice județene). S-au achiziționat atunci cele mai noi filme de divertisment și de cultură. Pentru activitatea meritorie a instituției, pentru dotarea ultramodernă cu aparatură de proiecție performantă, dar - mai ales - pentru încășările financiare uriașe, Întreprinderea Cinematografică a județului Vaslui - condusă de IOAN MANCAȘ - a ocupat, în anii 1990-1991, locul doi pe țară.

E. IOAN MANCAȘ – DIRECTORUL CULTURII VASLUIENE

Fiind o prezență activă în viața publică, personalitatea lui IOAN MANCAȘ era definitorie, fapt pentru care, de la 1 noiembrie 1991, el a fost transferat la Inspectoratul pentru Cultură al județului Vaslui, în funcția de consilier-șef teritorial. Ca director al culturii județului Vaslui, IOAN MANCAȘ nu numai că a animat întreaga activitate cultural-artistică, dar a reușit să contureze ideea unui județ care are nebaneuite resurse în domeniul culturii și civilizației românești.

Multe dintre realizările sale cunoscute în județ și în țară erau bine organizate și de o calitate aparte. A revigorat și a internaționalizat toate manifestările cultural-artistice din cadrul Festivalului Umorului „Constantin Tănase”, în cadrul căruia a organizat și a permanentizat expozițiile „Retrospectiva umorului” și „Salonul de Caricatură”, a invitat la Vaslui pe marii caricaturiști și umoriști ai lumii, a chemat în mod special pe celebrul caricaturist român Ștefan Popa Popa's, a adus trupe de teatru celebre și actori renumiți, transformând Vasluiul în „capitala umorului românesc”.

A dezvoltat activitățile din cadrul Festivalului Folcloric „Hora din străbuni”, la edițiile din 1995 și 1997 participând ansambluri folclorice din foarte multe țări. A dat o mai mare importanță manifestării literar-artistice „Fii ai acestor meleaguri” și Festivalului Obiceiurilor de iarnă, la care a adăugat și organizarea anuală a Festivalului Fanfarelor. De altfel, remarcabilă a fost participarea internațională a Fanfarei de la Valea Mare la Dijon (Franța), în 1995, când această fanfară a câștigat Marele Premiu. A organizat sute de concerte și spectacole în tot județul.

La acestea, se adaugă acțiunile sale legate de sprijinirea și coordonarea activităților de la muzee și de la bibliotecile din Bârlad, Vaslui, Huși și Negrești, dar și a celor din mediul rural, precum și organizarea unor manifestări artistice de elită în județul Vaslui și în țară, prin promovarea unor artiști plastici talentați din județ. Totodată, a continuat și a sprijinit activitatea de îmbogățire a fondului de carte pentru bibliotecile comunale, dar și pe aceea de creare a unor cămine culturale în județul Vaslui. Remarcabilă a fost activitatea sa de înființare a unor muzee sătești la Dănești, Tăcuta, Vutcani, Pogonești, Giurcani, Banca, Laza etc., precum și cea de promovare și îmbogățire a culturii populare și a patrimoniului istoric al unor importante zone din județul Vaslui.

Tot atunci, IOAN MANCAȘ s-a preocupat de perfecționarea și specializarea sa profesională, reușind să absolute în 1994 cursul special „Muzeologie și management cultural” efectuat la Copenhaga (Danemarca) și organizat sub egida Comunității Europene. Până în 1997, el a susținut la Facultatea de Istorie a Universității „Al. I. Cuza” din Iași examenele în vederea susținerii proiectatei sale teze de doctorat *Integrarea culturală a Basarabiei (1918-1940)* (nefinalizată).

Totodată, a militat în domeniul protejării și valorificării patrimoniului arheologic și al monumentelor istorice. A sprijinit reluarea cercetărilor arheologice la siturile de la Trestiana, Bârlad-Valea Seacă, „Curțile Domnești”- Vaslui, Igești-Scândureni, Cetatea geto-dacică de la Bunești-Averești, Poienesti etc., dar a și finanțat restaurarea și consolidarea Casei memoriale „Emil Racoviță” de la Dănești, a Conacului de la Solești și a Conacului de la Pribești, dar și a altor clădiri de patrimoniu din județul Vaslui. În același sens, a sprijinit apariția unor monografii de sate și de monumente istorice, precum și cărți de literatură, albume de artă, cataloage de colecții etc. Toate aceste activități le-a continuat apoi și când s-a întors ca director la Muzeul Județean Vaslui.

F. IOAN MANCAȘ – DIRECTORUL MUZEULUI VASLUIAN

După ce a fost îndepărtat samavolnic de la conducerea culturii vasluiene, la 1 ianuarie 1998 IOAN MANCAȘ a fost transferat ca director la Muzeul Județean „Ștefan cel Mare” Vaslui (subordonat Consiliului Județean Vaslui). Muzeul vasluian avea să devină în timpul direcțiunii sale o prestigioasă instituție de cultură, venind în întâmpinarea publicului vasluian și nu numai cu proiecte, programe și oferte cultural-educative și de cunoaștere științifică din ce în ce mai diversificate și mai apropiate de nevoile și dorințele oamenilor, deschizându-le gustul pentru frumos, pentru istoria locurilor și, mai ales, pentru curiozitatea și ineditul informațiilor furnizate.

Pe lângă rolul de păstrător de valori ale patrimoniului cultural național și cel de păstrare, conservare și restaurare a acestuia, Muzeul Județean „Ștefan cel Mare” Vaslui - prin implicarea colectivului muzeal în actele și manifestările cultural-artistice și educative din județ, prin realizarea expozițiilor tematice și speciale, prin pregătirea profesională a angajaților, prin reorganizarea depozitelor și a sălilor Expoziției de bază, dar și prin cercetarea științifică a patrimoniului cultural din arealul vasluian - a devenit un important lăcaș de cultură din țară.

În cadrul programului de expoziții tematice și speciale “EXPOART”, muzeul vasluian - coordonat de IOAN MANCAȘ - a organizat peste 200 de expoziții, dintre

care amintim: "Permanențe cultural-istorice. Ștefan - Cuza - Eminescu", "Colecții și colecționari", „Autohtoni și migratori”, "Vasluiul epocii lui Ștefan cel Mare", "Artă religioasă pascală", "Salonul Internațional de Caricatură", "Emil Racoviță - Belgica", "Onor la mareșal. Constantin Prezan", "Retrospectiva Festivalului Umorului", "Ștefan Popa Popa's", "Nicolae Viziteu", „35 de ani de arheologie vasluiană”, "150 de ani de la Unirea Principatelor Române", „Cucuteni, magia ceramicii”, "Franța, prietena mea", „Bijuterii, podoabe și accesorii”, „Art Sacra”, "Aventura unei linii prin culoare", "Imago Mundi", "Culoare și sentiment", "Hong Kong - un oraș fascinant", "Umorul și teatrul românesc sub zodia Valentin Silvestru", „Pictori și capodopere”, "Forme. Culori. Trăiri", "In Memoriam - Constantin Popescu", "Patrimoniul cultural vasluian și Europa", „Mărturii ale culturilor ameridiene din Mexic”, „Motive românești în afisul polonez”, "Destine de martiri", "Automobilul de ieri și de azi" etc.

În cadrul programului "Muzeul vasluian - instituție de cultură și educație europeană", s-au derulat sesiuni, simpozioane și colocvii științifice legate de valorificarea istoriei și civilizației românești, a arheologiei și a istoriei locale, dar și de marile personalități ale județului Vaslui. "Artă și magie cucuteniană", "Antichitățile Elanului", "Valea Racovei - istorie și civilizație" "Vasluiul medieval"; "Personalități ale județului Vaslui", "Holocaustul - imagine și conștiință istorică". Însă, cel mai important eveniment al muzeului vasluian organizat anual sub conducerea lui IOAN MANCAȘ a fost Sesiunea Națională de Comunicări Științifice "Acta Moldaviae Meridionalis".

În cadrul activității publicistice, IOAN MANCAȘ s-a remarcat prin tipărirea Anuarului științific al muzeului "Acta Moldaviae Meridionalis", prin editarea unor importante volume de proză și poezie, a unor monografii de localități și monumente istorice, ale unor dicționare de personalități academice din județ, dar și prin editarea pliantelor și cataloagelor de expoziții. În ultima perioada a activității sale, menționez și contribuțiile personale la realizarea unor lucrări în colaborare cu importanți specialiști: *Vasluienii în Războiul de Independență* (coautor: Nicolae Ionescu), *Membri ai Academiei Române originari din județul Vaslui* (coautor: Liviu Marghitan) și *Membri ai Academiei Române din județul Iași* (coautor: Liviu Marghitan).

Pentru muzeul vasluian, a fost de un real folos personalitatea lui IOAN MANCAȘ, definită de mari relații care s-au consolidat, în cei peste 35 de ani de activitate, cu cele mai importante instituții academice și de învățământ superior, dar și cu instituții de cultură din țară și din străinătate. Așadar, dincolo de greutățile inerente și chiar dacă a fost viceprimar al municipiului Vaslui (1 iulie 2007- 23 iunie 2008), IOAN MANCAȘ a avut menirea în viață de a lupta pentru autenticele acte de cultură din județul Vaslui, dar și pentru perenitatea tradițiilor culturale românești.